

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A kollégiumi nagykönyvtár.

A mostani egyházkerületi közgyűlésnek a főgondnok beiktatása mellett legnagyobb jelentőségű eseménye a kollégiumi könyvtár ügyében hozott határozat volt. Nem azért, mintha ez a határozat bármi vonatkozásban valamely definitívumot teremtene, hanem annyiban, mert a kollégium életében új lehetőségek kapuját nyitja meg.

Sem időnk, sem helyünk nincs elég most arra, hogy a kérdéssel tüzetesen foglalkozzunk, de vázlatosan a kérdés lényegét ismertetni mégis szükségesnek tartjuk, fenntartván a köteleltséget, hogy ezt a nagyfontosságú ügyet lehetőség szerint minden oldalról megvilágítsuk.

Azt, hogy a kollégiumi nagykönyvtár nagy kincse a magyar reformátusságnak, amit az egyházkerületi közgyűlésen többen nagyon nyomatékosan hangsúlyoztak, mindenki nagyon jól tudja. „Feladni” vagy „elidegeníteni” azt, amiről, bizonyára lapsus linguae folytán szintén szóltak, lehetetlenség volna. A határozati javaslat, amely körül a nagy kavarodás támadt, ahhoz javasolt *elvi* hozzájárulást, hogy a kollégiumi könyvtár, a kollégium tulajdonjogának fenntartásával és érdekeinek biztosításával az egyetemi könyvtárral közös kezelésbe adassék és a részletek megállapítása iránti tárgyalásra az egyházkerületi elnökség felhatalmaztassék.

Nem szólok arról, hogy a két könyvtár közös kezelésbevétele a nemzeti kultúra szempontjából milyen sokat jelent. Talán meg sem tudjuk mérni ma még azt az óriási értékgyarapodást, amit jelent mindkét oldalról a páratlan becsű régi anyagnak a modern beszerzések folytonosságával kiegészítése. Arról sem szólok, hogy az *elvi* hozzájárulás megadásával, sőt magának az egyesítésnek kimondásával sincs eldöntve még az a kérdés, hogy a könyvtárnak akár elhelyezése, akár igazgatása tekintetében milyen befolyást gyakorolhat a kollégium főhatósága. Ez mind a tárgyalások rendén fog tisztázódni. Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a kultuszminiszter kijelentése szerint a kollégiumi könyvtárnak bármikor visszavonható *letétként* átvétele

történnék és a kollégium joga külön állami törvénnyel is biztosíthatnák.

Azok azonban, akik ezt a kérdést, mint az egyházkerületi közgyűlés egyik szónoka mondta, nem a kultúra, nem az ész, hanem a szív ügyének tekintik, egészen érthetően vetik ellent azt, hogy ebből a szempontból nem az a fontos, hogy a nemzeti kultúra és az egyetem, meg a könyvtár ügy érdeke mit kíván, hanem az, hogy az a nagybecsű gyűjtemény, amelyet apáink annyi sok fáradsággal és annyi sok áldozattal alkottak és gyarapítottak, maradjon a miénk a szegénységünkben is, mintahogy — megint egyik jeles szónokot idézem — a jóra való ember megőrzi a családi ékszert a nyomorúság idején is.

Ez a kép nagyon szép és nagyon találó, de annyiban mégis sántít, hogy a könyvtár nem olyan, mint az ékszer; nem arany és drágakő, amit be lehet zárni tokba és eltenni emlékül késő unokák használatára. Talán inkább hasonlít a családi hajlékhoz, amit szintén igyekszik minden jóra való ember megmenteni az utódai számára. Am, ha azt látja, hogy az ősi kastély részben lakatlanná váló szobáiban hull a vakolat a falról, hogy a tető bomladozni kezd, és akad vevő, aki a kastélynak állandó jókarban tartását biztosítja, a visszavásárlás jogának fenntartásával inkább eladja azt, semhogy összedőlni engedje.

Persze ez a hasonlat is sántít. Sántít különösen azért is, mert ez a mi ősi kastélyunk, a kollégiumi könyvtár, ha nem részesül is továbbépítésben és csinosításban, ez idő szerin^t nagyon jó gondozásban részesül. Varga Zsigmond professzor, a könyvtár lelkes igazgatója, akinek hozzáértésénél csak áldozatkész munkássága nagyobb, valamint két derék munkatársa a legszébb rendben tartják a könyvtár meglévő anyagát. Hogy jobban nem gyarapíthatják, az természetesen nem rajtuk, hanem az anyagi erők híján múlik. Azonban: Varga Zsigmond személyéhez mégsem köthetjük a könyvtár sorsát s ki tudhatja, mikor változik úgy az ő élete sorja, hogy tovább nem viheti a megfeszített munkát? Ki tudhatja, hogy akad-e még valaha egy másik Varga Zsigmond, aki nemesak kész ingyen dol-

gozni, hanem az ingyen munkája értékével felülmulja sok jól fizetettét? Aztán a két társa közül is csak az egyik van állandó szervezett álláson a másik könyvtári tiszt alkalmaztatása csak évre szóló. Vajjon a 80 ezer pengő deficittel küzdő kollégium bizonyosan tudja-e ezt a második állást is fenntartani. Ha pedig nem lesz meg a mostani minimális számú — bár jelen szerencsés összetételében maximális erejű — tisztviselőkar sem, akkor szükségképpen megkezdődik a vakolatolás és a téglák kiporlása. S azt nem kell senki előtt sem bizonyítani, hogy minden házáért többet adnak addig, amíg jó karban van, mint mikor már kidől-bedől az oldala.

Azonban arról, hogy mit tegyünk a könyvtárunkkal, tulajdonképpen csak az őszi egyházkerületi közgyűlés fog dönteni az Elnökség által végzett tárgyalás anyagának ismeretében. — Ha azt látja, hogy az elért feltételek nem megfelelőek, nem fogja azokat elfogadni. De principialiter elzárkózni a kérdésnek még a megbeszélése előtt, nem lett volna célszerű. Senki sem kétli és ez az egyházkerületi közgyűlés valamennyi tagjának nyilatkozatából kitűnt, hogy az egyházkerületi Elnökség e tárgyalások alatt nem igéri oda a kollégiumnak semmiféle érdekét és egészen bizonyos, hogy bevégzett tények elé állítás lehetőségéről sem lehet szó. Az egyházkerületi Elnökség nagyon jól ismeri a maga jogának határait és sokkal finnyásabb morálú, semhogy bármily piciségben, nehogy ilyen nagyhorderejű ügyben pusztá formassággá súlylyesse az egyházkerületi közgyűlés hozzájárulását.

Az alatt a félév alatt, amíg ez a kérdés ismét az egyházkerületi közgyűlés tárgyalása alá kerül, a most már nyilvánossá lett kérdés felől alkalma nyílik a református közvélemény egészének is nyilatkozni. Ha valóban olyan nagy a készség a kollégiumi könyvtár „megmentésére”, azaz különkezelésben megtartására, mint aminőnek egyes szónokoktól hallottuk, van alkalom a szükséges és hiányzó anyagi eszközök összeadására is.

De ebben az ügyben csak szépen szónokolni nem elég.

K. B.

Gróf Degenfeld Pál egyházkerületi főgondnok ünnepélyes beiktatása.

Egyházkerületünk június 11-én és 12-én tartotta közgyűlését, melyen beiktatta gróf Degenfeld Pál főgondnokot. Az ünnepélyes aktusra nemcsak az egyházkerület tagjai jelentek meg csaknem teljes számban, hanem sok hatóság is elküldte képviselőjét. Ott voltak Dókus Ernő, Balogh Jenő, gróf Teleki József egyházkerületi főgondnokok, Geduly Henrik püspök, báró Radvánszky Albert egyetemes főfelügyelő, Zelenka Lajos egyházkerületi felügyelő, Benedek Sándor, Kovács J. István egyházkerületi főjegyzők, gróf Tisza Lajos,

Benedek Zsolt konventi tanácsos, Paulik János, az ág. hitv. ev. lelkészegyesület elnöke és más kiválóságok.

Dr. Baltazár Dezső püspök reggel 9 órakor magasszárnyalású imával kezdte meg a közgyűlést, majd bevezető beszédében javaslatot tett az államfő üdvözlésére.

A püspök indítványára az egyházkerület egyhangúlag kimondotta, hogy a *kormányzót táviratilag üdvözli*.

A püspök meleg szavakkal parentálta el Lévay Mihály esperest, Szele György lelkészt és Zeyk Dániel főgondnokot, akiknek emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg.

A püspök ezután így folytatta megnyitó beszédét:

— Örömmel hozom tudomására a közgyűlésnek, hogy dr. Vásáry István polgármester urat a debreceni református egyház főgondnokává választotta meg.

— Hálás köszönetemet fejezem ki Szomjas Gusztáv öméltóságának, aki a főgondnoki tisztet ellátta és óriási szolgálatokat tett az egyháznak.

Makláró Károly főjegyző jelentette be ezután, hogy az egyházkerület egyházközségei *526 szavazattal Degenfeld Pál grófot választották meg főgondnokká*.

Néhány perc múlva megjelent a teremben gróf Degenfeld Pál, akit a közgyűlés tagjai felállva, zajos ovációval üdvözöltek. A főgondnok az emelvényre ment, ahol Baltazár püspök fogadta.

— *Szeretettel adom tudtára méltóságodnak — mondotta —, hogy a tiszántúli egyházkerület nagy lelkesedéssel főgondnokká választotta méltóságodat. Méltóztassék a hivatali esküt letenni.*

Makláró Károly felolvasta az eskümintát, melynek szövegét Degenfeld utána mondja. Majd a püspök üdvözölte elnöktársát, mire gróf Degenfeld Pál, egyházkerületi főgondnok a következő székfoglaló beszédet tartotta:

Hálás szívvel köszönöm a Tiszántúli kerület minden gyülekezetének és minden egyes tagjának azon bizalmat, mellyel engem megajándékozva, a legfelsőbb polcra emelni méltóztattak, melyre egyházunk világi fiát egyáltalán emelheti és a Primus inter pares eminens pozíciójának betöltésére méltónak találtak.

Tudom ezen állás fontos voltát, látom annak fényét és ismerem a reám váró feladat nagyságát, mert a főgondnokság ma már nem csupán nobile officium, de viselőjétől cselekedeteket, az egyház szellemi és anyagi javainak előbbrevitelét, öregbítését is méltán elvárják.

Érzem, hogy a belém helyezett bizalom előlegezett, melyet valóban ki is érdemelni még csak ezután lesz módomban. Ma még csak ígérhetem, hogy egyházunknak és az ő magasztos hivatásának egyik őrállója, céljai elérésének hű és méltó munkása igyekezem lenni. (Éljenzés.) A feladat nem csekély, a nehézségek tekintélyesek, talán nagyobbak, mint sokszor ennek-

előtte, ma, midőn a mostoha idők okozta bajok és anyagi gondoktól eltekintve, több arcvonalon is kell küzdenünk, úgy a hitetlenség, mint a türelmetlenség támadásainak kivédésére, a hit és tökéletesedés győzelméért, erős akarattal, keresztyéni szeretettel és kitartó buzgósággal.

Érdemdús elődök örökébe lépni mindig nehéz dolog és vessen az utód számot magával, hogy képes-e a reá váró feladat megoldására! Szabad-e olyan munkát vállalnia, melynek sikere kétségtelen legyen, mert a szolgálni kívánt célnak nem előmozdítására, de egyenesen kárára van az, ki feladatának megoldásához kellő erővel nem rendelkezik. Őszintén megvallom, hogy haboztam, lehet-e, szabad-e ezen nagy és felelősségteljes megbízást elfogadnom, megbirják-e gyenge vállaim az azokra nehezdedő teher viselését. És ha most mégis itt állok, mint ezen nagy és népes kerület megválasztott világi vezére, vagy helyesebben mondhatom: első világi munkása (Éljenezés.), úgy elhatározásomhoz azon tudat vezetett, hogy a megbízatás elől kitérni talán kötelességmulasztásnak is lett volna minősíthető — akkor — midőn a hívek egyhangúlag megnyilvánított véleménye csekély személyemet ezen állás betöltésére alkalmasnak talált és szolgálatra elhívott.

Tudom, hogy az irányítás és vezetés nem egyedül az én feladatom: ilyenre, ily nagy felelősség viselésére egyedül nem is mernék vállalkozni, de bátorságot ad azon tudat, hogy fényes tehetségű, nagy tudású és gazdag tapasztalatú elnöktárs mellett állva (Éljenezés.) — reá támaszkodhatom és segítőtársa leszek egyházunk méltó szolgálatában. Természetes, hogy a vezetés elsősorban, már hivatásuknál fogva is, az egyháziakat illeti, de kell — és ez egyházunk szervezetének egyik nagy erőssége — hogy a világiak is, férfiak és nők egyaránt kivegyék az őket megillető részüket (Úgy van!) az egyházi élet adminisztrációs és missziós munkájának ma sokoldalú és fontos, sokszor nem könnyű feladatainak felelősséggel járó intézéséből.

Azok, kiket a közbizalom az ügyek élére állított, kell, hogy tudással, a magasabb pozícióval járó, szélesebb látókörrrel, felelősségérzettel, ügybuzgósággal és szeretettel vezessenek, egészséges közvélemény kialakulására irányítólag hassanak, mert anélkül, annak támasza hiányában a vezetők sikeres tevékenysége, áldásos munka és maradandó alkotás nehezen képzelhető. Egyházunk hivatása, feladata egységes. Egységes szellem irányít bennünket: az adminisztráció és részleges feladatok ellátására nélkülözhetetlen a területbeosztás, de azontúl közös nagy célokat követni és eredményeket elérni csak egységes közvéleménnyel, közakarattal és munkával lehet. (Úgy van!)

Sajtónk is ezen szempontok figyelembevételével kell, hogy hivatását teljesítse, erejét összpontosítsa.

A főgondnok teendőit, jogait és köteles-

ségeit egyházi törvényeink előírják, ezeket ismerem és lelkiismeretes betartásukra magamat eskümmel is köteleztem, melyet mindenkor híven s minden tehetséggel be fogok tartani. (Éljenezés.) De van a főgondnoknak ezenkívül le nem írott, nagy és szent kötelessége is. Ez a református szellemnek és hagyományoknak ismerete, átérzése (Úgy van!), szóban és cselekedetekben való ápolása (Éljenezés.), példaadás- és tanítással gondoskodva arról, hogy ez a szellem az ifjabb nemzedékre is átszállva, örökké éljen és virágozzon. (Éljenezés és taps.) Ez a szellem, mely a magyar reformátusságot mindenkor áthatotta, mellyel munkálkodott, melyért küzdött és sokszor szenvedett, de mely mindig világító szövétneke és erős oszlopa volt a hitnek, haza- és felebaráti szeretetnek, szabadságnak és felvilágosodásnak és amely minket ezután is áthatva, forrása lehet az annyira kívánatos erkölcsi megújulásnak, mely a mai sivár s anyagi korszellem sötétségeiből kiszabadít, lélekben és erkölcsökben megtisztít, szebb és jobb jövő felé vezet bennünket. De ezt csak úgy érheti el, ha megőrizve a maga tisztaságát és megmaradva erkölcsi magaslatán, a világi élet, párt- és érdekharok küzdelmeinek sokszor szennyes hullámaival magától eltávolítja a hit által megnemesíti, keresztyéni szeretettel kibékíti és közelebb hozza mindazokat, akiket az érdekellentétek, az élet nehézségei és szenvedései az anyagi felfogás erkölcsileg eldurvítottak, érzéktelenné tettek minden jó és nemes iránt, egymástól és az igaz úttól eltávolítottak.

Tisztelt Közgyűlés! Igyekeztem lehető röviden összefoglalva megjelölni azon irányelveket, melyek engem jövőendő főgondnoki tevékenységemben irányítani fognak. Remélem, hogy ebben egyházunk minden tagjának helyesléssel találkozom (Úgy van!) és nagyon becses támogatásukra számíthatok. Ajánlom magamat szíves jóakaratukba, a Mindenhatót pedig kérem, hogy adjon erőt, tehetséget szándékaimnak méltó kivitelére. (Hosszantartó zúgó taps, éljenezés.)

*

Az ováció csillapultával elsőnek *Dókus Ernő*, a zsinat és konvent világi elnöke, a tiszán-inneni egyházkerület főgondnoka üdvözölte az új főgondnokot, úgy a Konvent, mint a három testvér egyházkerület képviselőiben.

— A Degenfeld-családnak — mondotta — immár harmadik tagját ültetjük a főgondnoki székbe. Méltóságod megválasztásával semmi változás nem történt; méltóságod maradt az, aki volt: a magyar református egyház oszlopa (taps). Kívánom, érje meg főgondnoki székében magyar hazánk és református egyházunk régi nagyságát. (Zúgó taps.)

B. Radvánszky Albert, az ágostai hitvallású evangélikus egyetemes egyház főfelügyelője üdvözölte ezután a főgondnokot, egyúttal az evangélikus egyház háláját és köszönetét tol-

mácsolta azért a hatalmas könyvtárért, melyet gróf Degenfeld Pál főgondnok nekik adott.

Csánky Benjámín a Tisza egyetem üdvözlétét tolmácsolta.

Dr. Vásáry István polgármester Debrecen város nevében köszöntötte a főgondnokot.

Porzsolt István esperes, aki az egyházmegye vezetésében elnöktársa volt Degenfeld grófnak, a középszabolcsi egyházmegye nevében mondott szeretetteljes üdvözlétet.

Dr. Baltazár Dezső püspök újból üdvözölte a közgyűlésen megjelent vendégeket és a közgyűlés ünnepélyes részét bezárta s az ülést tíz percre felfüggesztette.

A közgyűlés további folyamáról lapunk legközelebbi számában.

EBBŐL A VILÁGBÓL

A kollégium anyagi helyzetének kérdése.

Írta: **Varga Pál**, egyházker. és koll. számvevő.
(Folytatás.)

Míg tehát az előbbi szervezet szerint a lelkészképzőintézet és nagykönyvtári igazgatót, valamint a felsőoktatási tanács képviselőjét, nemkülönben az ügyészt és gazdasági tanácsjegyzőt is számítva 12 kül- és 6 bel- vagyis összesen 18 szavazó tagja volt a gazdasági tanácsnak, addig most a létszám leszállításával csak egyharmadrésznyi szavazó tagja maradt. Ennek következtében akárhányszor megtörténik azután, hogy a kevés számú tanács minden tagja nem lehetvén mindig jelen s az elnökön kívül legalább négy szavazó tagra lévén szükség: az egybehívott ülést határozatképesség hiányában nem lehet megtartani. Sőt mivel sok esetben egyik, vagy másik tagnak a várostól való távolléte, avagy akadályoztatása előre tudva van, az Elnök, vagy helyettese az egyébként sürgős gazdasági tanácsülést a határozatképtelenség biztos tudatában össze sem hívhatja.

Ebből azután megint az következik, hogy másfél, sőt néha teljes két hónap is elmúlik anélkül, hogy gazd. tanácsülés lett volna tartható. Azt pedig ezek után mondani is szinte felesleges, hogy emiatt az anomália miatt az ügyek nem egyszer szenvednek késedelmet.

A testületi gazdálkodásnak az a rendszere, amely most úgy az alsó tagozatban, mint a felsőbb szervezetekben fennáll s amely rendszer az anyagi ügyek gyors és eredményes vitelénél nem egyszer akadály gyanánt jelentkezik, mint ezt Sz. Kun Béla úr is megállapítja, ma már semmiképp sem megfelelő. A kollégium jól felfogott érdekéből ezen tehát mielőbb változtatni kell s mivel ez a kérdés szorosan belevág a kollégium gazdasági ügyvitelének általános kérdésebe, remélhető, hogy a kiküldött

bizottság a rendezésnek és segítségnek módját ezen a téren is meg fogja találni.

Ami pedig az adminisztráció további egyszerűsítésének, illetőleg a kollégiumi tőkevagyon takarékpénztár útján való kezeltetésének s ezzel összefüggésben, vagy helyesebben ebből folyólag az igazgatási kiadások csökkentésének kérdéséről, erre nézve elfogulatlan és tárgyilagos alapon nyugvó ismertetésemet s ehhez fűződő felfogásomat az alábbiakban óhajtom közreadni. Ezt a kérdést különösen fontosnak tartom azért is, mert Sz. Kun Béla tanácsbíró úr cikkeiben olvasható megállapítások szerint a kollégium nehéz anyagi helyzetén való segítségnek a lehetősége jórészt ebben van adva. De fontosnak tartom ezt a kérdést nemcsak én, hanem bizonyára mindenki már csak azért is hogy ha valóban ez olyan modus vivendinek ígérkezik, amelytől a helyzetnek teljes bizonyosra vehető könnyítését s a kollégiumi gazdasági ügyvitel költségeinek részbeni tehermentesítését várhatnók; akkor ezt a megoldási lehetőséget igénybe kell venni s annak keresztülvitelét elő kell készíteni. Szükséges tehát, hogy ezzel a kérdéssel komolyan és részletesen foglalkozzunk.

Őszintén megvallom, hogy a felvetett gondolatot és megoldást én a magam részéről olyannak — mint amely a válságos helyzeten való segítség szempontjából feltétlen eredményt biztosíthatna — nem tudom elismerni.

A kollégiumi adminisztráció egyszerűsítésének, a hivatalok átszervezésének, avagy megszüntetésének továbbá a bankszerű vagyongazdálkodásnak s a személyi kiadások apasztásának kérdése már nem is új keletű.

Az egyházkerületi közgyűlés rendkívüli intézőbizottsága 460. számú határozatával már 1919-ben kiküldött egy háromtagú bizottságot azzal a feladattal, hogy a kollégium egész adminisztrációját tüzetes revízió alá véve, azoknak gyökeres reformjára vonatkozó tervzetét készítse el.

Ez a bizottság 1920 január havában (lásd 5. számú egyházkerületi végzést) elő is terjesztette kimerítő, gondos munkáját s reámutatott azokra a módzatokra, amelyek mellett a kollégium adminisztrációját egyszerűsíteni lehet. Javaslatot tett arra nézve, hogy a gazdasági tanács, valamint az egyes hivatalok szervezetében minő újítások és változtatások volna lehettek.

Javaslatot tett ez a bizottság a többek között arra nézve is, hogy a pénztári hivatal oszlattassék fel s a pénzkezelés bízássék valamely pénzügyintézetre, valamint arra is, hogy a kollégium számvitelében a kettős könyvviteli rendszer hozassék be.

Tudomásom szerint ezek a bizottsági javaslatok vagy legalább is a most tárgyalt kérdéssel kapcsolatos javaslatok részben továbbra is papíron maradtak s azok megvalósítás alá nem kerültek.

Ami az adminisztráció egyszerűsítése, a pénzkezelés szabályozása, a hivatalok átszervezése és a tisztviselői létszám apasztása tekintetében történt — azok a reformok és rendelkezések már mind 1924 és 1925-re esnek.

Az egyházkerületi közgyűlés felhívása folytán 1924-ben a gazdasági tanács beható tanulmányozás és részletes mérlegelés tárgyává tette azt a kérdést, hogy vajjon a gazdasági adminisztráció kevésbé költségessé tétele, a pénzvagyonnak bank általi kezeltetése, vagy a tisztviselők létszámának csökkentése útján volna-e célszerűbben elérhető?

Az e tárgyban készített munkálat beterveztetvén, az abban foglalt javaslatok az igazgatótanács helyeslése után az egyházkerületi közgyűlés által határozattá emeltettek. Eme határozattá emelt javaslatok alapján a bankszerű vagyonkezelés terve elejtetett, ellenben végrehajtottak mindama rendelkezések, amelyek az adminisztráció egyszerűsítését s ennek folyamánként egyes állásoknak megszüntetését s ezáltal az igazgatási költségeknek lényeges csökkentését célozták.

Ilyen rendelkezést tartalmazott például az egyházkerületi közgyűlés 292—1924., illetőleg 1925. évi 57. számú határozata, amelynek alapján a közel hat évtized óta teljesen önállóan és külön működő háznagyi hivatal megszüntetett, munkaköre a pénztári, számvévi és gazdasági tanácsjegyzői hivatalok között megosztott, az ily módon megszünt háznagyi állás tisztét akkor betöltő tisztviselő pedig a nyugdíjazás folytán éppen üresedésben álló kollégiumi és egyházkerületi pénztárnoki állásra áthelyeztetett.

(Folytatjuk.)

IRODALOM

Choisy J. E.: A Servet kiengesztelő emlékmű. A Kálvin iskolájában nevelkedett emberek megkülönböztető jellemvonásai. Fordította dr. Illyés Endre. Szeged, 1930. 8°, 48 lap. Ára 50 fillér. Kapható a szerzőnél: Szeged, Kálvintér 2.

A genfi egyház kálvini és különösen Kálvin utáni korszakának — a Beza-korszaknak — egyik legkiválóbb kutatója és feldolgozója, a genfi egyetem egyháztörténet-tanára és a teológiai kar állandó dékánja írta, illetőleg állította össze e kötetke két darabját. Mind a kettőt nagyon hasznos és szükséges volt magyarra lefordítani. Az elsőt azért, mert a Servet-ügy körül még az intelligens magyar református koponyák jó részében is mind e mai napig sűrű homály borong és ennek a homálynak az eloszlatására semmi sem alkalmasabb, mint a genfi kiengesztelő emlékmű felállításának történetével megismerkedni és komolyan elgondolkozni a fölállítás alkalmával elhangzott rendkívül nagyszúlyú nyilatkozatokon és fejtegetéseken, kivált pedig a Doumergue Emil mesteri záróbeszédén, amelyet kötelező olvasmánnyá

kellene tenni a református középiskolai vallás-tanításban. — A másikat meg azért volt szükséges és hasznos magyarra lefordítani, mert egy népszerű előadás keretében vázlatossága mellett is nagyszerű és az életvalóság teljes erejével ható képet ad arról, hogy mi is volt és miben gyökerezett hát az a bizonyos „kálvinista jellem“, amelyről a mi magyar református egyházi életünkben és sajtóunkban naponként és hetenként elpuffan egy-két színes frázisrakéta, de amelynek komoly kutatására és frázismentes megismerésére mi magyar vonatkozásban eddig olyan kevés figyelmet és gondot fordítottunk. A fordító, aki a 30—40 év közötti magyar református theologus-nemzedékünkben az egyik legígéretesebb és legvigasztalóbb jelenség (különböztetve lapunknak is egyik legszorgalmasabb munkatársa) komoly, becsületes munkát végzett s úgy ezzel, mint a kis kötetnek a saját „veszélyére“ való kiadásával igen nagy hála kötelezte a magyar református közönségnek olvasni szerető részét. Fordítása nem művészi munka ugyan, néhol kisebb pongyolaságok is megakadnak benne, de hű és könnyen olvasható. Főbenjáró vétsége csak egy van, mégpedig nemcsak nyelvi, de teológiai szempontból is: a „ministre calviniste“ kálvinista *papnak* fordítása. Ennek a biblia- és kálvinellenes szóhasználatnak már a köznyelvünkben is ki kellene kopnia, nemhogy még irodalmi művekbe is belekerüljön. A könyvecske meglehetősen gyarló nyomdai kiállítását előnyösen ellensúlyozza három szép képmelléklete és tömegterjesztésre is alkalmas olcsó ára. A legmelegebben ajánljuk, a fordítót pedig szeretettel üdvözljük s előkészületben levő önálló munkáit — a predestinációról és a magyar református földművelő nép lelki életéről — indokolt nagy érdeklődéssel várjuk.

R. I.

HÍRADÁS

Az Országos Református Tanár-egyesület közgyűlése.

Az Országos Tanár egyesület ez évi közgyűlését pünkösöd előtt tartotta Csurgón. A tagok legnagyobb része és az igazgatóság Debrecen környékéről indult el dr. Dóczy Imre elnök vezetése alatt, Budapesten aztán megkezdte a tagok száma. Elnökünk az út fátalmát egysorban viselte a legfiatalabb tagokkal: bár magasabb osztályú szabad jegye van, az egész 500 kilométeres úton fáradhatatlanul együtt szorongott a társasággal a fapadon. Csatlakozott a tanársághoz Csűrös Ferenc tanácsnok, az egykori jeles tanár, aki ma sem tagadja meg volt kollégáit. Cegléden S. Szabó József társelnököt vettük fel.

Mind a fogadtatás, mind a vendéglátás igen szíves volt, nem volt szükség a rendező-

ség előzetes mentegőzésére. A tagok a köz-
ség társadalmának vendégei voltak, felekezeti
különbség nélkül.

A közgyűlés reggelén a szakosztályi és
választmányi ülésekkel kezdődött a munka.
A közgyűlést megelőzőleg templomba vonult
a társaság, Varga Dezső lelkész imádkozott. Dóczy
elnök hatalmas beszéddel nyitotta meg a gyűlést.
Rámutatott a közoktatási politikában észlel-
hető nyugtalanító jelenségekre, amelyek a neve-
lés munkájához kívánatos nyugalmat zavarják.
Az iskola-fenntartókat a fizetés-kiegészítés le-
szállításával hozta a kormány nehéz helyzetbe.
Hibáztatta a kultuszminiszter eljárását az
újabb tantervek gyors behozatalával és hírlapi
cikkeivel, amelyekkel a publicista kerül felébe
a kultúrpolitikusnak: a középiskola ellen a
szülők közt igyekszik hangulatot kelteni, akik-
nek nagy többsége nem gyermekei képzett-
ségére, hanem a könnyebben elérhető bizonyít-
ványra törekszik; a szaktestület véleményét
meg nem kérdezi. Máról-holnapra új tantervre
ébred az iskola. Hírlapírói modorban megörven-
dezteti a szülőket, hogy már szeptemberben
a III. osztályban kezdeti a latint, később majd
az V-ben s mindezt azért, hogy helyet adjon
a németnek, mert szerinte ez az anyanyelv
kiegészítője, a latin megrontja a nyelvet. Állítá-
sára rácafolnak Pázmány, Zrinyi, Vörösmarty,
Jókai, akik latinos műveltségükkel a tiszta ma-
gyar stilus művészei. A német tölti meg nyelv-
vünket idegenszerűségekkel. A miniszter közép-
iskolai intézkedései nem szerencsések, a gyakor-
lati életnek szólnak, de a tudományos színvona-
lat leszállítják. A tanárok lelkes munkája talán
megvédelmezi az iskolát. Óhajtható, hogy az
összes református középiskolákra kiterjedő kon-
venti tanterv életbeléptetése sikerüljön.

Az elnök nagy tetszéssel fogadott megnyi-
tója után Antal Géza püspök üdvözölte az
egyesületet a dunántúli egyházkerület nevében.
Felszólalt még Halka Sándor esperes, az iskola-
fenntartó belső-somogyi egyházmegye, Varga
Dezső lelkész az egyházközség, dr. Éhn Kálmán
országgyűlési képviselő a község, Madai Gyula
az Orsz. Tanáregyesület részéről.

Előadásokat tartottak Debreczeni Ferenc
„A világnézet szerepe a paedagogiai törekvé-
sekben” címen, főként Németországra tekin-
tettel; Écsy Ödön csurgói tanár „A túlterhelés-
ről”; Vekerdí Béla „A tanári státusrendezés-
ről” és a „40 éves szolgálati idő behozatala
veszélyéről”, indítványozza egy egyesületközi
bizottság szervezését a közös sérelmek orvos-
lására.

A közgyűlést követő napon társas kirándu-
lás volt a Balatonhoz. sz. b.

**Református községekben minden község-
házán készülő okmányra árvabélyeget! Egy-két
fillérből hegyre várát így építhetünk.**

KÜLÖNFÉLÉK

Soós Béla, debreceni főgimnáziumunk ki-
tűnő fiatal tanára, akit legújabbán választottak
meg a Dóczy-intézet tanítónőképzője újonnan
szervezett vallástanszékére, f. hó 6-ikán az
egyik legmagasabb fokozattal theologiai doktori
képesítést szerzett a Tisza István-egyetemen.
E ténynek önmagában véve is örvendetes vol-
tát nagyban növeli az a körülmény, hogy dok-
tori értekezése Debrecen és a Tiszántúl nagy
reformátoráról, Méliusz Péterről, mégpedig
éppen az ő harcos életének nagy középponti
igazságáról, szentháromságtanáról szól, amelyet
rendkívül nagy olvasottsággal és széleskörű
általános theologiatörténeti tájékozottsággal fejt
föl. Ez a dolgozat, igen nagybecsű, szolid tudomá-
nyos eredményein kívül egyben a legszebb
ígéret is szerzőjének további munkásságára és
arra, hogy végre-valahára meg fog szünni az
a szomorú állapot, hogy magyar református
egyház-történelmünk legnagyobb alakjairól csak
üres és unalmas dicshimnuszokat zengedezünk,
anélkül, hogy sejtelmünk is volna róla, hogyan
gondolkoztak, mily forrásokból táplálkoztak
hatalmas szellemük és mik voltak azok az esz-
mék, amelyeknek az igazságára rátették nagy-
szerű életüket. Dr. Soós Bélát, a híres kolozs-
vári theologiai fakultás egyik legkitűnőbb ne-
veltjét, a Ravasz László és a Révész Imre
méltó tanítványát örömmel és áldáskívánások-
kal üdvözöljük.

Szerkesztőváltozás. A rámváró sok feladat
miatt nem áll módomban a Debreceni Protes-
táns Lap szerkesztését továbbvinni. A jövő
számtól fogva a lap egyedüli szerkesztője Révész
Imre lesz. Mindazáltal nem veszek búcsút ked-
ves olvasóimtól, mert az én kedves Révész Imre
barátom meg fogja engedni, hogy ezentúl is
hozzászóljak a közérdekű kérdésekhez s a Deb-
receni Protestáns Laphoz idegenné nem leszek.
Megköszönöm kedves olvasóinknak és munka-
társainknak a szíves támogatást és kérem azt a
lap számára ezentúlra is. *Kun Béla.*

A Dóczy-intézet évváró istentisztelete június
12-én volt a Kossuth uccai templomban, az
istentiszteletet Szele Miklós és Biky Gábor
vallástanárok végezték.

A debreceni református kollégium gimnáziuma június hó 11-én délután 5 órai kezdettel
tartotta tornavizsgáját az intézet udvarán élénk
érdeklődés mellett. Ifjaink ez alkalommal is
igen szép teljesítményt végeztek.

A Debreceni Kollégiumi Diákszövetség a
hősi halott kollégiumi diákok emlékezetét em-
lékművel kívánja megörökíteni. Az emlékmű
költségeihez a tiszántúli református egyház-
kerület 1000 P-vel járul.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesület céljaira
Márk Endre egyházkerületi és kollégiumi ügyész
100 P-t adományozott. A jókedvű adakozót
szereti az Isten.

Balogh Jenőt, dunántúli egyházkerületünk főgondnokát, a magyar tudományos élet e nagy kiválóságát, június 11-én avatta a bölcsészettudomány honoris causa doktorává a debreceni Tisza István tudományegyetem tanácsa. — Csánky Benjámint rektor és Hankiss János dékán mondtak szép beszédeket az avatotthoz, akinek legnagyobb része van abban, hogy a debreceni tudományegyetem elhelyezése olyan meglepően szép elhelyezést talált. Köztudomású, hogy Balogh Jenő jogi doktor, a budapesti egyetemen a büntetőjog tanára volt, majd kultuszminiszteri államtitkár, aztán igazságügyminiszter, most pedig a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára.

A debreceni Tisza István tudományegyetem jövő évi rektorát június 6-án választotta meg a karoktól megbízott elektorok küldöttsége. A mostani rektor elnöklete alatt Lencz Géza, Varga Zsigmond, Pokoly József, Kállay Kálmán, Teghze Gyula, Bacsó Jenő, Marton Géza, Bozóky Ferenc, Darkó Jenő, Pápay József, Hankiss János, Telegdi Róth Károly, Belák Sándor, Bodnár János, Fornéth Leon és Verzár Gyula tanárokból állott a választóköldöttség. Minden szavazat Szentpéteri Kun Béla jogkari professzorra esett és így jövőre ő lesz az egyetem rektora. Dékánok pedig Kállay Kálmán, Teghze Gyula, Bodnár János és Milleker Rezső.

A dunamelléki egyházkerület lelkészi aljegyzőjévé Muraközy Gyula kecskeméti lelkipásztort választották meg.

A Középkorú Református Missziói Tanács titkárává Pap Géza helyébe Főnyad Dezső segédlelkészt nevezte ki dr. Baltazar Dezső püspök, az Egyetemes Konvent elnöke.

A magyar ifjúsági C. E. mozgalom országos konferenciáját augusztus hó 16-án Debrecenben tartja. Dr. Poling A. Dániel, amerikai református zsinati elnök, C. E. világszövetségi elnök is bejelentette részvételét a konferencián, melyen előadást is tart.

Házvezetőnőt keres 70 éves, gyengélkedő, özvegy férfi. Középkorú, intelligens, jólelkű, gyermektelen, elsősorban tanító-, vagy lelkész-özvegyek részletes életleírást tartalmazó, arcképpel ellátott ajánlatukat küldjék a kiadóhivatalba „Munkaszerető” jelíggel.

A debreceni tanítótestületek június hó 11-én — a hajdúmezei népiskolai tanulók multévi tokaji látogatása viszonzásul a zemplénmezei elemi iskolások Debrecenbe érkezése alkalmával — népiskolai ének- és tornaversenyt rendeztek szép sikerrel. A versenyen megnyitóbeszédet mondott Vasady Lajos kir. tanfelügy.

A debreceni hittudományi karon az alapvizsgára, mely június közepén lesz 39 hallgató jelentkezett.

Az évvégi pályatételekre hét hittanhallgató adott be pályamunkát. Ezek közül négyet egész díjra, három szorgalmi díjra érdemesítettek. Dolgoztak egyháztörténelemből, belmisszióból,

vallástörténelemből, etikából és ószövetségi isagógicából.

A debreceni theologusok palást-alapot létesítettek, mely jelenleg 408 P-t tesz ki.

A hajdúböszörményi fiú-Kálvineum növendékei egyheti tanulmányútra Bécsbe mentek vitéz Kőszegi Frigyes igazgató vezetésével. Hazatérve megtekintették Debrecen, a Déri-múzeumot s a város egyéb nevezetességeit.

Id. Gálik János békéscsabai földbirtokos élete 81. esztendejében elhunyt. A megboldogult végrendeletében 200,000 P-t hagyott a Protestáns Árvaházra.

Lelkészcseréltetés. A kisdobszai gyülekezet egyhangú meghívás útján Szilágyi Árpád nyírbogáti segédlelkészt választotta meg pásztorául. Isten áldása legyen a gyülekezeten és a pásztoron egyaránt.

A Nagykőrösi Arany János Társaság dr. Hegyaljai Kiss Géza bócsi református lelkészt — írói működése elismeréséül — rendes tagjává választotta.

A Pataki Diákok Országos Szövetsége június 29-én 12 órakor Sárospatakon tartja évi rendes közgyűlését a főiskola imatermében.

Pályázat.

A márokpapi-i református kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: lakás, új melléképületekkel, kerttel, 15¹⁰⁰⁰/₁₆₀₀ ööl föld, 19 köböl búza, 116 pengő 33 fillér készpénz, államsegély (ért. egys. 44), temető 1/3-ának fűtermése, stóla egyh.-ker. megállapítás szerint. Földek adóját nagyrészt javadalmas fizeti. — Kötelesség: kántori-tanítói teendők végzése, egyházi jegyzőség, belmiss. segédkezés, lelkész-helyettesítése szükség szerint, ifjúsági egyesület vezetése, leventeoktatás. Pályázati kérvények lelkészi hivatalhoz július 18-ig küldendők: Márok, u. p. Beregsurány címzéssel.

Református Iskolaszék.

TARTALOM: K. B.: A kollégiumi könyvtár. — Gróf Degenfeld Pál egyházkerületi főgondnok ünnepélyes beiktatása. — Ebből a világból: Varga Pál: A kollégium anyagi helyzetének kérdése. — Irodalom. — Híradás: sz. b.: Az Országos Református Tanáregyesület közgyűlése. — Különlék. — Pályázat.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*
Különő lütképeségű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslr-bődnők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődjéje

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI

m. kir. udvari szállítók

SOPRON.

Harangokat

öntenek a legfinomabb harang-
öntvözetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyít-
ják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb.,
stb., majd legújabbán a soproni, celledömölki,
székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és
kaposvári országos kiállításon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megelégedésére.

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Összes szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni.

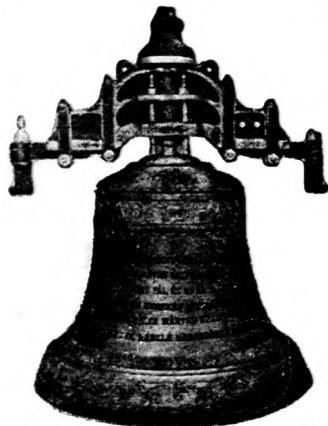
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

A törökszentmiklósi
református egyház részére
készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párizsi világ-
kiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari
kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézmű-
ipari tárlaton kormánydísz-
oklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári,
szentesi és szombathelyi
kiállításokon nagy arany-
éremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen
szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata, 1930—1380.

Vizsgai jutalomkönyvek

Andersen: Legszebb meséi	2.— P
Andersen: Meséi, díszkiadás	4-60 P
Andersen: Az ólomkatona és más mesék	2.— P
Baróti Lajos: Kópéságok, 217 képpel	2.— P
Benedek Elek: Elek apó meséi	1.— P
Benedek Elek: Elbeszélések az állatvilág köréből	3.— P
Benedek Elek: Nagy magyarok élete	2-40 P
Csengey Gusztáv: A mocsarak királya	3-80 P
Dánielné Lengyel Laura: Rákóczi fejedelem	6-80 P
Defoe—Egri: Robinson	2.— P
Dickens: Copperfield Dávid (díszkiadás)	8.— P
Dickens: Twist Olivér	5.— P
Dormándi: Súlyommadár	7-20 P
Fazekas Ernő: Tüszentő Királyfi	1.— P
Gárdonyi Géza: Emlékezetes napok	2.— P
Gárdonyi Géza: Nagypó tréfái	2.— P
Grimm: Legszebb meséi	2-80 P
Gyökössy Endre: Debreceni meséskönyv	2.— P
Gyökössy Endre: A kis grófkisasszony	1-60 P
Gyökössy Endre: Mihály és Milán	3.— P
Gyökössy Endre: Nádihegedű	1-60 P
Gyökössy Endre: A pesti szerecsen	2-40 P
Gyökössy Endre: Zengő szobor	1-80 P
Halmi János: Csevegő virágok	2.— P
Hoffmann F.: Száz kis történet	4.— P
Kertész Mihály: A csengeri domb	3.— P
Kovácsy Erzsébet: Gáborka	3-20 P
Kovács H.: Kormos Biri	4-60 P
Krudy Gyula: A víg ember bús meséi	1-60 P
Lampérth Géza: Elmult időkől	2-40 P
László Marcella: Nótás Zsuzsika	3.— P
Mátrai Guidó: Vadnyugat veszályban	3-50 P
Mosdóssy Imre: Hullámzó Balaton	2-10 P
Mikszáth Kálmán: Magyarország lovagvárai	3-80 P
Műnehhausen báró: Vidám kalandjai	2-40 P
Seossa Dezső: Csekély koma kis Magyar- országban	2.— P
Sebők Zsigmond: Dörmögő Dömötör utazása a Vaskapuhoz	3-80 P
Stelly Gizella: Mit játszunk, gyerekek	4-40 P
Swift Jonathan: Gulliver utazásai ismeretlen országokban	4-50 P
Szondy György: Barlanghy Balambér	2.— P
Tarczai György: A budai gyár	3-70 P
Tóth János: Tiszteletes bácsi meséskönyve	2.— P
Tóth János: Apróságok nagy meseországból	2.— P
M. Twain: Tamás úrfi léghajón	5.— P
M. Twain: Tamás úrfi mint detektív	5.— P
Tutsek Anna: Judith	2.— P
Uray Sándor: Vizsgai jutalomkönyv	2.— P

A fenti listás iratok kaphatók és megrendel-
hetők a

„Méliusz”
könyvkereskedés, Debrecenben.

Telefon: 270.

Bárhol megjelent könyvet beszerzünk és
rendes kiadási áron számlázunk!